

1979, 11. července – Sdělení VONS č. 122 „Jan Zmatlík odsouzen“ o odsouzení Jana Zmatlíka Městským soudem v Praze pro přípravu trestného činu podvracení republiky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹

Ve dnech 9 a 10. 7. 1979 proběhlo u Městského soudu v Praze hlavní líčení ve věci Jana Zmatlíka, nar. 1. 5. 1948, pracovníka Kriminologického ústavu Generální prokuratury ČSSR, ve vyšetřovací vazbě od 31. 8. 1978 (!), obžalovaného z přípravy k trestnému činu podvracení republiky (podle § 7, odst. 1 k § 98, odst. 1 tr. z.). Senátu Městského soudu v Praze předsedal Dr. Rojt, prokuraturu zastupoval Dr. Antonín Navrátil, obhájcem obžalovaného byl Dr. Jiří Klouza z Advokátní poradny 4 v Praze. Jan Zmatlík se údajně dopustil podle obžaloby toho, že opisoval a „chystal se rozšiřovat“ „protistátní tiskoviny“, a to konkrétně otevřený dopis Václava Havla prezidentu republiky z r. 1975, článek národního umělce Josefa Hory „Literatura a politika“ z r. 1929 a úvodník z časopisu Listy „Obrana národa“.² V provedeném důkazním řízení nebylo prokázáno naplnění objektivní ani subjektivní stránky zažalovaného trestného činu. V závěrečných řečech prokurátor navrhl trest v horní polovině výměry trestu (tj. 3–5 let odnětí svobody), obhájce navrhl zproštění viny v plném rozsahu. Soud pak Jana Zmatlíka uznal vinným dle obžaloby a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání 3,5 roku nepodmíněně v I. nápravně výchovné skupině.³ Obžalovaný se proti rozsudku okamžitě odvolal, prokurátor se nevyjádřil.⁴ Dále byl obžalovaný odsouzen k propadnutí zabavených věcí a k zákazu výkonu povolání ve státních institucích po dobu 5 let.

Přestože bylo hlavní líčení formálně veřejné, do soudní síně nebyl kromě nejbližších příbuzných a organizované veřejnosti nikdo vpuštěn.⁵

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 11, s. 6.

POZNÁMKY

- ¹ K případu viz dále sdělení VONS č. 30, 39, 100, 148 a 218, dokumenty č. 30, 39, 100, 149 a 219, a dokument č. 1135.
- ² Obžalobu na Zmatlíka podal městský prokurátor v Praze JUDr. František Janda 8. 6. 1979. Obžaloba je uložena in: MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. I/2, kart. 59.
- ³ V odůvodnění rozsudku bylo mj. uvedeno: „*To, co bylo shora uvedeno, svědčí o tom, že obžalovaný po delší dobu shromažďoval a nejspozději od prosince 1977 až do svého zatčení rozmnožoval písemnosti, schopné u osob, které by s nimi přišly do styku, prohlubovat nebo vytvářet záporný vztah k republice, vyvolávat nedůvěru nebo narušovat jejich kladný vztah k republice a nebo vytvářet ovzduší nedůvěry ke KSČ a její politice a tím podvracet společenské a státní zřízení naší republiky a její mezinárodní zájmy, s úmyslem takové písemnosti, a to nejenom ty, stran kterých to obžalovaný doznal, rozšiřovat. Není důkazů o tom, že by obžalovaný již některé písemnosti dalším osobám předal, i když podezření budí ta okolnost, že obžalovaný neměl ani předlohy k písemnostem, které opisoval, ani originály těchto opisů. Kdyby se taková okolnost zjistila, šlo by u obžalovaného o jednání, mající zákonný znak dokonatého trestného činu podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. zák. Nebylo ani zjištěno, kdo rozmnožil na ormigu písemnosti, napsané obžalovaným na rozmnožovací blány, a zda to vůbec učinila jiná osoba, již odmítl obžalovaný uvést. Bylo-li by prokázáno, že to učinila jiná osoba po dohodě s obžalovaným, šlo by o spolčení ve smyslu § 7 odst. 1 tr. zák. Bylo však prokázáno, že obžalovaný svým jednáním opatroval a přizpůsoboval prostředky k tomu, aby prováděl podvratnou činnost proti společenskému a státnímu zřízení republiky a jejím mezinárodním zájmům, přičemž nedošlo ani k pokusu ani k dokonání trestného činu podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. zák.*“

Při zdůvodnění výměry trestu nad polovinou trestní sazby bylo v rozsudku uvedeno, že jednání J. Zmatlíka bylo větší společenské nebezpečnosti jednak proto, že bylo namířeno proti základním politickým a společenským hodnotám republiky, a také proto, že „*po delší dobu disponoval a měl v úmyslu dále disponovat s politicky závadnými materiály různého druhu ve větším rozsahu, těžko odhalitelným způsobem*“. Společenskou nebezpečnost podle rozsudku do určité míry snižovalo to, že „*jednání obžalovaného zůstalo u přípravy, i když se dokonání trestného činu značně přiblížilo, jak nasvědčuje větší množství vyhotovení několika písemností, v jejichž rozšíření obžalovanému zabránilo jen jeho zadržení. Při hodnocení míry zavinění bylo vzato do úvahy, že obžalovaný jednal v přímém úmyslu. V jeho neprospěch hovoří pak ta skutečnost, že neměl žádného důvodu k osobní nespokojenosti s poměry v naší republice a dále to, že se trestného činu dopustil jako pracovník VÚK*“

[Výzkumného ústavu kriminologického] při Generální prokuratuře ČSSR, tedy jednoho z nejvýznamnějších mocenských orgánů, jehož pracovníci by měli být zcela oddanými politice KSČ a našemu socialistickému společenskému a státnímu zřízení.“ Pro výkon trestu byl Zmatlík zařazen do I. nápravně výchovné skupiny, neboť nebyl v posledních deseti letech před údajným spácháním trestného činu ve vězení za úmyslný trestný čin.

Zmatlík byl rozsudkem zproštěn obvinění z přečinu proti zájmům socialistického hospodářství, neboť způsobená škoda nepřesahovala částku 2000 Kčs. Vzhledem k tomu, že její výše byla 235 Kčs, jednalo se pouze o přestupek. Ten byl již navíc promlčen, a věc proto nebylo možno postoupit ani příslušnému obvodnímu národnímu výboru k přestupkovému řízení. Rozsudek senátu Městského soudu v Praze, složeného z předsedy JUDr. Jana Rojta a soudců JUDr. Blanky Křípačové, Josefa Hrdiny, Marie Žákové a Aloisie Faktorové, je uložen in: MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. I/3, kart. 59.

Vzhledem ke zproštění obvinění z přečinu proti zájmům socialistického hospodářství rozhodl 19. 3. 1980 předseda senátu Městského soudu v Praze JUDr. Jan Rojt o vrácení zadržovaných valut J. Zmatlíkovi. Usnesení viz in: MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90.

⁴ Ve zdůvodnění Zmatlíkova odvolání vypracovaném jeho obhájcem JUDr. Jiřím Klouzou z 24. 8. 1979 bylo konstatováno, že se nepodařilo prokázat, že by měl v úmyslu svým jednáním narušit chráněné zájmy republiky. Obžaloba nevyvrátila tvrzení obhajoby, že jednotlivé písemnosti Zmatlík shromažďoval hlavně pro svou osobní potřebu, a pokud je měl ve více vyhotoveních, tak proto, že si z nich chtěl vytvořit uzavřené tematické celky. Na podporu tohoto tvrzení svědčí to, že tyto materiály měl uložené ve svém bytě déle než rok. Povinností soudu bylo tedy akceptovat zásadu in dubio pro reo. U některých písemností, které měl J. Zmatlík ve více vyhotoveních, sice dozal, že s nimi chtěl seznámit jiné osoby, mělo ale jít o omezený okruh lidí stejného filozofického zaměření, s nimiž chtěl konfrontovat své názory. Nešlo tedy rozhodně o narušení chráněných zájmů republiky.

Obžalobě se podle odůvodnění odvolání nepodařilo prokázat ani Zmatlíkův negativní vztah k základním principům socialistického společenského a státního zřízení. Obžaloba i rozsudek pouze konstatovaly, že je signatářem Charty 77, přitom se však v předchozím životě politicky neprojevoval. Prokazatelně se nestýkal ani s žádnou skupinou signatářů Charty 77. Obžaloba argumentovala Zmatlíkovým vystoupením na odborové schůzi jeho pracoviště konané na počátku roku 1977, kde při projednávání stanoviska k Chartě 77 požadoval její zveřejnění. Zmatlíkovo vystoupení

však nebylo považováno nadřizenými za projev nepřátelství k socialistickému zřízení, ale pouze za ideový názorový střet.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze nad J. Zmatlíkem podala 17. 8. 1979 odvolání i jeho matka Lucie Zmatlíková, která se rozbořen některých pasáží rozsudku snažila dokázat jeho neoprávněnost. Její syn měl opisovat a rozmnožovat písemnosti pouze ze zájmu o sociologii a současné problémy socialistické společnosti, ne z nepřátelství vůči státnímu zřízení republiky. Písemností podle odvolání neobsahovaly podvrtné údaje a napadený rozsudek se jimi podrobně nezabýval. V obou odvoláních byl vznesen požadavek, aby byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze a J. Zmatlík byl zproštěn obžaloby v plném rozsahu. MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90.

- ⁵ Proti této skutečnosti protestoval Pavel Roubal v dopisu Federálnímu shromáždění ČSSR ze 16. 7. 1979: „*Ve dnech 9. a 10. 7. 1979 jsem se chtěl zúčastnit veřejného jednání hlavního líčení Městského soudu v Praze proti Janu Zmatlíkovi. V účasti mi bylo spolu s dalšími třemi členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a další veřejností zabráněno zaměstnanci Městského soudu. Do jednací síně byly vpuštěny pouze matka a sestra obžalovaného. Další ‚veřejnost‘, která měla do jednací síně přístup, tvořily 2–3 osoby, které se zjevně znaly se zaměstnanci soudu a na závěr líčení se s nimi předseda senátu a prokurátor srdečně loučili. V jednací síni č. 83 bylo volných míst dostatek a nebyl by žádný technický problém zajistit ještě další.*“ *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1979, č. 11, s. 13–14. Pavel Roubal se též obrátil na Svaz francouzských advokátů dopisem, který obsahoval žádost o pomoc pro J. Zmatlíka a informaci o jeho případu i životě. Koncept dopisu datovaného 11. 10. 1979 je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. IV/3, kart. 59.

Podle rukopisné zprávy o průběhu soudního jednání s Janem Zmatlíkem u Městského soudu v Praze nedovolil předseda senátu jeho matce a sestře dělat si poznámky a nepovolil mu ani rozhovor se snoubenkou. Tamtéž, sign. IV/2, kart. 59.